

kakor mater nekaterim notranjskim župam, ki so se tekom stoletij odcepile od nje in osamosvojile. V svojem krilu neguje poleg župne cerkve 14 kuratnih cerkva, podružnic in kapel, ki so poleg 7 opuščenih svetišč v knjigi našle točen opis. Ena njih — trnjska — je bila do predkratkim posvečena sv. Eliji. Ko so na mestu stare sezidali v Trnju novo cerkev, se je na podnet tedanjega trnjskega kurata moral slavni gromovnik, češčen po vsej Jugoslaviji, umakniti s svojega starodavnega zavetniškega prestola. Tako se mu je pripetilo predlanskim tudi v Prečini poleg Novega mesta. Na obeh krajih — o Trnju izrecno poudarja pisatelj — je bilo ljudstvo zaradi teptanja častitih tradicij ogorčeno — dokaz, da imajo naši priprosti ljudje mnogokrat več zmisla za čuvanje starin, nego oblastva, ki iz neosnovanih vzrokov dopuščajo taka novotarstva. V dolgi vrsti duhovnikov omenjenih v knjigi nahajamo pisatelje: Leopolda Gorenjca, Jan. Podboja, Jan. Zabukovca, Jerneja Lenčka, Mateja Ravnikarja, Poženčana, Petra Bohinjca. Knjigo, ki je znamenit donesek posvetni zgodovini slovenskega naroda, dičijo lepe slike. I. V.

Carniola. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko ... V Ljubljani. Nova vrsta. Let. I. (1910), zvez. 3—4. — Let. II. (1911), zvez. 1—2.

Zaključni dvojnati zvezek prvega letnika prinaša razpravo Vik. Steske o slikarju Andreju Herrleinu, ki se je odlikoval posebno kot portretist. Prof. Jos. Wester je nabral iz oznanilne knjige, ki jo hrani arhiv Rudolfin, nekaj prav zanimivih kulturnozgodovinskih paberkov iz let 1842—1849, kakor jih je zabeležil škocjanski župnik J. Zalokar svojim faranom v pouk, v njih dušni blagor in gospodarski napredek. — Iz Bleiweisove korespondence je objavil dr. Jos. Tomišček dopis grofa Ant. Auersperga iz l. 1860., v katerem je pojasnil svoj molk v državnem zboru, ko bi moral povzdigniti svoj glas za interese kranjskih Slovencev. — Avg. Žigon je izpopolnil ono zbirko Čopovih listov in osnutkov, ki jih je objavil v Zborniku Slov. Matice za l. 1903. — Iz ljubljanskega mestnega arhiva je objavil A. Aškerc ob stoletnici francoske okupacije izkaz o stanju ljudskega šolstva, ki ga je sestavil Jožef Walland. „Akt je sestavljen v francoskem jeziku in obsega učni načrt elementarnih šol, potem imenik učiteljskih moči s plačami vred ter seznam šolskih krajev v ljubljanskem okrožju.“ — Dr. G. Sajovic je sestavil bibliografski pregled prirodopisnih sestavkov v publikacijah kranjskega muzejskega društva do l. 1910. — Med bogato vsebino prve polovice drugega letnika Carniole bo čitatelj z veseljem pozdravil zanimivo študijo dr. Lokarja „Iz Bele Krajine“. Takih etnografskih razprav šteje naše slovstvo malo! — Za lokalno zgodovino je prispeval Fran Podkrajšek z opisom kužnega znamenja ob „Zeleni jami“. A. Aškerc je priobčil arhivski akt o kapitulaciji ljubljanske trdnjave pred Francozi l. 1809., dr. Fr. Bučar iz Zagreba pa „Račun o slovenskim artikulam od Trubara“. J. Hafner nadaljuje seznam kranjskih metuljev, prof. A. Paulin pa je napisal študijo o presličnicah na Kranjskem in sosednem Primorskem. — Oba obsežna snopiča prinašata bogata književna poročila iz strokovnega slovstva, razne manjše notice in običajne društvene vesti. Ta sumarični pregled vsebine nam svedoči o veselem, živahnem znanstvenem delovanju, ki se razvija od številke do številke.

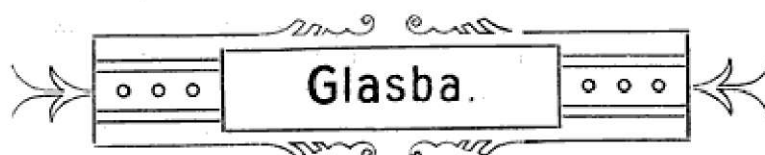
J. Š.

Maksim Gorkij, Drobne povesti. Poslovenil dr. Alojzij Gradnik. Tiskala „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. V Gorici 1911. 8°. 251 str. Cena K 1-20.

Zbirka obsega deset krajših spisov Gorkega: Nekdaj v jeseni ..., Pesem o Sokolu, Makar Čudra, Boles, Jemeljan Piljaj, Zgodba z zaponkami, Starka Izergil, Izvod, Čelkaš in Moj sopotnik. Par imenovanih črtic smo čitali v celjskih listih v

prevodu Fed. Gradišnika. Ako je g. prevajatelj prezrl te prevode in one po starejših letnikih „Slov. Naroda“, n. pr. Boles (1903, št. 139, 141), Nekdaj v jeseni . . . (1903, št. 152, 153) itd. ter po raznih naših časnikih, bi si vsaj lahko prihranil prevajanje „Jemeljana Piljaja“, ker bi ga bil našel tudi kot ponatis v tretjem zvezku Knjižnice „Narodne založbe v Celju“ (1910) bolje prevedenega, kakor se je to posrečilo njemu samemu. In ta tretji zvezek obsega izključno prevode iz Gorkega! Ali ta lična knjiga ni našla pota iz Celja do knjigarja v Gorici in do g. Gradnika? Bilo bi žalostno, toda pri nas — mogoče . . .

J. Poljanec.

Novi Akordi. Zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo. Urejuje dr. Gojmir Krek. Založništvo L. Schwentnerja v Ljubljani. Let. X, 1911, št. 1. in 2

Z novim letom so Novi Akordi stopili v deseto leto svojega življenja. Svojo skromno obleko so zamenjali z novo, slavnostno in danes se lahko zlasti po zunanji obliki merijo z najboljšimi tujerodnimi glasbenimi listi. Inicijalka in ostali okraski, ki jih je narisal prof. Saša Šantel, so nad vse okusni in originalni. Po vsej pravici smo Slovenci lahko ponosni na to glasbeno revijo. Cudo je že, da je ta naš edini jugoslovanski glasbeni list doživel deseto leto; saj je znano, da se je že marsikateri slični poizkus prehitro ponesrečil. Največ krivde seveda nosi naše prehladno in premalomarno občinstvo, ki sicer glasbo ljubi, a je gmotno ne podpira. Celo pevski krogi, glasbeni veščaki in mnogi, ki bi zlahka utrpeli letno naročnino desetih kron, niso naročniki, ali če so, pa mnogokrat niso plačniki. Prepričan sem, da L. Schwentner, založnik N. A., več za list žrtvuje, kakor od njega dobi. Istotako zasluži naš neumorni urednik dr. Gojmir Krek občudovanje vsakogar, ki zasleduje razvoj lista. Odkar dodaja glasbeno-književno prilogo, se čudimo še bolj urednikovi čebelični pridnosti. Odstavki: Glasbena društva, Slovenski glasbeni svet, Naše skladbe, Izta tujih odrov, Odmevi koncertne dvorane, S knjižne mize in iz glasbene mape, Umetnikov življenje in stremljenje, Pêle-mêle, Listnica uredništva itd. pričajo, da mora g. urednik čitati malone vse liste, si neprestano notirati in izbirati. Ogromno delo je tu nakopičeno. Poleg tega mora skrbeti še za ostale članke, ki jih je pri nas težko dobiti; saj je le pičlo število onih, ki tudi s pisano besedo služijo naši slovenski glasbi. Izmed člankov prve številke naj omenim: Še enkrat Jenkov „Naprej“, ki je donesek k nalogam glasbene zgodovine, šaljiv Gerbičev Moj prvi javni „prima vista“ in „Narodna pesem na koncertnem odru“, o katerem sem hotel povedati, da preumetno in neumestno harmonizirana narodna pesem ne služi v njeno povzdigo in razširjanje. Naravno harmonirane pa da so Žirovnikove, Bajukove (izdanje Gl. Matice), Devove zbirke itd. — Glasbenih prispevkov imam jaz četrto, Anton Lajovic „Zunaj na rahlo sapica piha“, za en glas in klavir, visoko umetniška, krasna skladba, Vasilij Mirk, „Katrice“, moški kvartet v narodnem tonu se srečno gibajoč; Fran Gerbič, „Mazurka“, prikupljiv koncertni plesni komad in Jos. Pavčičev mešani zbor „Kaj ve misli?“, ki je zlasti dinamično težko izvedljiv in zahteva inteligentnih pevcev. Žal, da vsled tesnega prostora ni mogoče skladb podrobneje oceniti, sicer pa je storil to g. urednik sam v „Listku“ in zelo prijazno tudi drugi leposlovni listi.